

В. Ю. Бузань

*Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

V. Buzan

*National Technical University of Ukraine
«Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»*

**ПОЛІТИКА АДМІНІСТРАЦІЇ Л. ДЖОНСОНА ЩОДО
АРАБСЬКО-ІЗРАЇЛЬСЬКОГО КОНФЛІКТУ (1963–1969 РР.)**

***Lyndon Johnson's Administration Policy
Towards the Arab-Israeli Conflict, 1963–1969***

У статті аналізується політика США щодо арабсько-ізраїльського конфлікту в часи президентства Л. Лжонсона. Особлива увага приділяється дослідженню американсько-радянських відносин під час арабсько-ізраїльської війни 1967 р. Проаналізовано погляди ключових представників адміністрації Л. Джонсона на розвиток відносин з арабськими країнами та Ізраїлем, простежено формування концептуальних засад політики США щодо арабсько-ізраїльського конфлікту за часів президентства Л. Джонсона, з'ясовано позицію США напередодні та під час Шестиденної війни.

Ключові слова: США, СРСР, Близький Схід, арабсько-ізраїльський конфлікт, Шестиденна війна, Л. Джонсон.

The article deals with U.S. policy toward the Arab-Israeli conflict during the presidency of Lyndon Johnson. Special attention is paid to U.S. decision-making process. The author analyses discussions and disagreements within Jonson's administration about U.S. policy regarding Arabs and Israel. A relationship between the United States and the Soviet Union on the eve and during Six Day War is considered in the paper. Basic U.S. goals in the Middle East were determined.

The article describes U.S. Middle East policy-making process during the presidency of Lyndon Johnson. It was concluded that the White House and the State Department had different approaches to the Middle East problems. The State Department tried to be even-handed and impartial to the Arabs and Israel. The U.S. experts cautioned that deterioration relations between the USA and the Arabs could give the Soviets opportunity to improve their positions in the Middle East.

U.S. military assistance to Israel during the presidency of Johnson is also considered. The State Department was reluctant to sell arms to Israel and warned that

shipments of weapons to Israel could deteriorate U.S. relations with the Arabs, increase anti-American sentiments in the Arab world, damage U.S. interests in the Middle East, ignite an arms race in that the region. The White House was more flexible in this matter. Initially, USA encouraged European allies to sell conventional arms to Israel and then made a decision to sell arms to Israel directly.

U.S. policy during Six Day War is considered. It should be emphasized that Johnson's administration tried to prevent Arab-Israeli war. The USA restrained Israel and Egypt from taking military action. The USA was not involved in the battles and imposed an embargo on new arms agreements to all states of the Middle East, including Israel. The USA tried to minimize the danger to their interests in the Arab world and reduce the likelihood of Soviet intervention.

In article particular attention is given to U.S. perceptions of Soviets intentions in the Middle East. It was found that U.S. officials didn't believe that the Soviets initiate the Middle Eastern crisis of 1967. At the end of the Six Day War, the USSR made a declaration of the possible use of military force against Israel. U.S. officials assumed that such Soviets moves were precautionary only.

The author reached a conclusion that Johnson's administration tried to support political and economic stability in the Middle East, maintain a military balance and prevent an arms race in that region. During Middle Eastern crisis of 1967 American behavior was cautious and sometimes ambiguous.

Keywords: the USA, the USSR, the Middle East, the Arab-Israeli conflict, Six Day War, Lyndon Johnson.

Сполучені Штати Америки приділяють значну увагу арабсько-ізраїльському конфлікту та близькосхідному мирному врегулюванню. Критичний аналіз політики США щодо арабсько-ізраїльського конфлікту протягом попередніх десятиліть дасть змогу краще зрозуміти позицію США з близькосхідних питань на сучасному етапі. При цьому важливо зрозуміти формування концептуальних засад політики США щодо арабських країн та Ізраїлю.

Американські дослідники традиційно уважно досліджують і аналізують зовнішню політику США. Для вивчення близькосхідної політики адміністрації Л. Джонсона цінними є наукові розвідки американських дослідників В. Квандта, А. Атертона, С. Спігела, Д. Літла, А. Лазаровітз. Варто відзначити також наукові праці ізраїльських дослідників М. Орена, А. Шлейма. Аналіз опублікованих документів дає змогу з'ясувати не лише офіційну позицію США щодо арабсько-ізраїльського конфлікту за часів президенства Л. Джонсона, а й зрозуміти механізм формування американської близькосхідної політики.

Стаття має на меті визначити ключові особливості політики США щодо арабсько-ізраїльського конфлікту за часів президенства Л. Джонсона та з'ясувати фактори, які впливали на формування цієї політики.

Президент США Л. Джонсон (1963–1969 рр.) підтримував дружні відносини з американською єврейською громадою та прихильно ставився до Ізраїлю. Адміністрація Л. Джонсона після приходу до влади підвердила готовність гарантувати незалежність, безпеку і територіальну цілісність Ізраїлю. При цьому Л. Джонсон не забував, наскільки важливо налагодити конструктивні відносини з арабськими країнами (Lazarowitz, A. 2008, p. 29–30, 33–34; Little, D. 1993, p. 573; Quandt, W. 2001, p. 23).

Держдепартамент намагався виявляти стриманість і обережність щодо підтримки Ізраїлю, тому що прагнув налагодити дружні відносини з арабськими країнами та забезпечити безперерйне постачання близькосхідної нафти. Експерти Держдепартаменту з близькосхідних питань (арабісти) були занепокоєні погіршенням відносин з Єгиптом і радили адміністрації не поспішати надавати Ізраїлю воєнну й економічну допомогу. Арабісти попереджали, що цілковита підтримка Ізраїлю в умовах холодної війни призведе до зближення арабських країн з Радянським Союзом та прискорить поляризацію близькосхідного регіону. Посиленням антиамериканських настроїв в арабському світі неодмінно спробує скористатися СРСР для зміцнення своїх позицій на Близькому Сході. Адміністрація Л. Джонсона після приходу до влади намагалася демонструвати принаймні видимість рівновіддаленості та безсторонності в близькосхідній політиці (Lazarowitz, A. 2008, p. 25, 30–33, 42).

США були заінтересовані в тому, щоб зберегти політичну й економічну стабільність на Близькому Сході. Американське керівництво вважало, що воєнний баланс сил у близькосхідному регіоні дасть змогу уникнути нового збройного конфлікту між арабськими країнами й Ізраїлем (Lazarowitz, A. 2008, p. 33).

За часів президенства Л. Джонсона Ізраїль неодноразово звертався до США з проханням продати летальну зброю. Держдепартамент, Об'єднаний комітет начальників штабів, Пентагон, Центральне розвідувальне управління (ЦРУ) виступили проти прямих поставок зброї до Ізраїлю. На їхню думку, воєнна допомога Ізраїлю могла зашкодити американським політичним, економічним, воєнним інтересам у арабському світі, викликати негативну реакцію в арабських країнах, надати СРСР додаткові можливості для зміцнення позицій на Близькому Сході, посилити регіональну гонку озброєнь і загострити американсько-радянське суперництво в близькосхідному регіоні. Американська адміністрація дослухалася до цих застережень і вирішила не квапитися з постачанням зброї до Ізраїлю. Останньому запропонували придбати необхід-

не озброєння в Західній Німеччині та Франції (Lazarowitz, A. 2008, p. 35–36; Little, D. 1993, p. 573–574; Spiegel, S. 1985, p. 131–135).

Радянський Союз постачав зброю до Єгипту, Сирії, Іраку. Адміністрація Л. Джонсона непокоїлася через покращення радянсько-єгипетських відносин та безуспішно намагалися переконати керівництво Єгипту припинити купувати радянську зброю. США продавали зброю Йорданії, Саудівській Аравії, Лівану, аби зміцнити регіональні позиції цих держав і стримати розширення радянської сфери впливу на Близькому Сході. Ізраїль був занепокоєний через постачання американської та радянської зброї арабським країнам і повторно звернувся до США з наполегливим проханням продати сучасні танки й літаки. Цього разу керівництво США вирішило задовольнити клопотання. Американська зброя почала надходити до Ізраїлю (Lazarowitz, A. 2008, p. 35, 1–42; Little, D. 1993, p. 575–576; Spiegel, S. 1985, p. 131–135).

На Близькому Сході загострилися відносини між Єгиптом та Ізраїлем. У травні 1967 р. Єгипет привів свої збройні сили в стан підвищеної бойової готовності та зажадав, щоб миротворчі сили сил ООН вивели з Синайського півострова.

США закликали керівництво Єгипту й Ізраїлю утриматися від будь-яких дій, що можуть спровокувати збройний конфлікт. США чітко дали Ізраїлю зрозуміти, що не варто завдавати превентивного воєнного удару по Єгипту (Schwar, H. 2004, p. 10–11, 58–59; Quandt, W. 2001, p. 26–27).

В американській історіографії побутує погляд, згідно з яким СРСР був заінтересований в ескалації близькосхідного конфлікту і навмисне нагнітав напруженість на Близькому Сході. Опубліковані американські документи свідчать, що в травні 1967 р. американське керівництво сумнівалось у причетності СРСР до ескалації близькосхідної кризи (Schwar, H. 2004, p. 233–237, 258–259, 403–405, 499–500).

22 травня 1967 р. США запропонували СРСР об'єднати зусилля, щоб не допустити нової війни між арабськими країнами й Ізраїлем (Schwar, H. 2004, p. 68). Держсекретар Д. Раск звернувся до керівництва СРСР з пропозицією обговорити ситуацію на Близькому Сході й наголосив, що нова арабсько-ізраїльська війна лише зашкодить інтересам обох наддержав (Schwar, H. 2004, p. 65).

23 травня 1967 р. Єгипет заборонив ізраїльським кораблям користуватися Тиранською протокою. Ізраїль засудив ці дії єгипетської сторони. Президент США Л. Джонсон заявив, що Єгипет не мав права забороняти ізраїльським кораблям користуватися Тиранською протокою. США наголосили, що підтримують політичну незалежність і територіальну цілісність усіх держав у близькосхідному регіоні й виступають категорично проти будь-яких форм агресії (Public Papers of the Presidents of the United States. 1968, p. 561–563).

Адміністрація Л. Джонсона віддавала перевагу мирним засобам врегулювання близькосхідної кризи та застерігала Ізраїль від будь-яких односторонніх дій. США й далі постачали зброю до Ізраїлю, але відхилили прохання направити американський військовий корабель до ізраїльського порту Ейлат (Oren, M. 2002, p. 87, 102; Quandt, W. 2001, p. 28).

25 травня 1967 р. до Вашингтона прибув міністр закордонних справ Ізраїлю А. Ібен, щоб з'ясувати позицію американської адміністрації стосовно ситуації на Близькому Сході (Oren, M. 2002, p. 103, 102; Quandt, W. 2001, p. 31). Президент Л. Джонсон пообіцяв ізраїльтянам, що добиватиметься вільного мореплавства через Тиранську протоку. Американський президент застеріг уряд Ізраїлю від початку воєнних дій та відмовився пообіцяти, що агресія проти Ізраїлю буде рівноцінна нападу на США. «Ізраїль не залишиться самотнім, якщо тільки він сам не вирішить діяти самостійно», — кілька разів підкреслив Л. Джонсон (Schwar, H. 2004, p. 140–146). Коли А. Ібен залишив Білий дім, Л. Джонсон сказав радникам: «Я зазнав невдачі. Вони розпочнуть війну» (Oren, M. 2002, p. 115; Quandt, W. 2001, p. 35; Spiegel, S. 1985, p. 142).

Ізраїль повідомив США, що Єгипет планує першим почати війну. У Вашингтоні скептично сприйняли цю інформацію. ЦРУ та Пентагон вважали, що розгортання єгипетських військ оборонне, а не наступальне. Американські розвідувальні служби припускали, що Ізраїль готується завдати превентивного воєнного удару по Єгипту (Oren, M. 2002, p. 107–108; Quandt, W. 2001, p. 32; Schwar, H. 2004, p. 103–112, 122–139; Spiegel, S. 1985, p. 138–139).

Держдепартамент вважав, що потрібно переконати Ізраїль утриматися від початку війни проти арабських країн (Schwar, H. 2004, p. 123–126). Держсекретар Д. Раск пропонував вирішити проблему Тиранської протоки за допомогою підписання декларації морських держав про свободу мореплавства (Schwar, H. 2004, p. 123–126).

27 травня 1967 р. США порадили Ізраїлю утриматися від превентивного воєнного удару по Єгипту та не брати на себе відповідальність за розв'язання війни. Керівництво США попередило ізраїльтян про можливість прямого втручання СРСР у війну на Близькому Сході та натякнуло, що США можуть не прийти на допомогу Ізраїлю, якщо останній першим розпочне воєнні дії (Schwar, H. 2004, p. 162–164).

Американські військові експерти вважали, що Ізраїль має воєнну перевагу над арабськими країнами та здатний самотужки перемогти у війні. Міністр оборони США Р. Макнамара припускав, що Ізраїлю знадобиться від 7 до 10 днів, аби завдати воєнної поразки арміям арабських країн (Schwar, H. 2004, p. 237–244; Spiegel, S. 1985, p. 141).

На початку червня 1967 р. голова ізраїльської розвідки М. Аміт під час візиту до США зустрівся з директором ЦРУ Р. Хелмсом і міністром оборони Р. Макнамарою (Spiegel, S. 1985, p. 146). М. Аміт повідомив американське керівництво, що Ізраїль планує завдати превентивного воєнного удару по Єгипту і висловив сподівання, що США нададуть політичну й воєнну підтримку Ізраїлю, а також не допустять втручання СРСР у війну на Близькому Сході (Schwar, H. 2004, p. 223–225). Після повернення додому М. Аміт повідомив ізраїльський уряд, що США не збираються брати безпосередню участь у війні, але при цьому не заперечують проти превентивного воєнного удару (Oren, M. 2002, p. 147; Quandt, W. 2001, p. 40).

Американські експерти з близькосхідних справ попереджали, що силовий варіант зняття блокади з Тиранської протоки може погіршити відносини з арабськими країнами. Адміністрації Л. Джонсона не вдалося створити міжнародну морську ескадру для деблокування Тиранської протоки (Spiegel, S. 1985, p. 144–145). «Неспроможність адміністрації швидко зібрати міжнародні сили для відкриття протоки арабські країни та Ізраїль сприймали як прояв слабкості. В декларації про вільне мореплавство містилися розмиті формулювання й нічого не згадувалося про застосування сили», — зазначив дослідник С. Спігел (Spiegel, S. 1985, p. 145). Колишній американський дипломат В. Кванд писав: «Америка поводитись обережно й непослідовно та не змогла запобігти війні» (Quandt, W. 2001, p. 25).

5 червня 1967 р. Ізраїль завдав превентивного воєнного удару по Єгипту. На Близькому Сході розпочалася третя арабсько-ізраїльська війна («Шестиденна війна»).

Після початку війни речник Департаменту Р. Маклоскі заявив: «Позиція США є нейтральною в роздумах, словах і діях» (Schwar, H. 2004, p. 311–312). Президент Л. Джонсон вважав подібне формулювання нечітким і поросив держсекретаря Д. Раска уточнити позицію адміністрації щодо подій на Близькому Сході (Spiegel, S. 1985, p. 152). Держсекретар на прес-брифінгу повідомив, що США стурбовані ситуацією на Близькому Сході й будуть добиватися якнайшвидшого припинення вогню. Д. Раск наголосив, що американські війська не беруть участь у воєнних діях на Близькому Сході (Department of State Bulletin. 1967a, p. 949–950). Президент Л. Джонсон був розчарований, що ізраїльське керівництво проігнорувало пораду утриматися від початку бойових дій (Schwar, H. 2004, p. 287–292).

Під час «Шестиденної війни» США за допомогою «гарячої лінії» підтримували діалог з СРСР щодо подій на Близькому Сході (Spiegel, S. 1985, p. 150). 5 червня 1967 р. держсекретар Д. Раск повідомив міністра закордонних справ А. Громико, що США стурбовані через початок нової арабсько-ізраїльської

війни. США наголосили, що Рада Безпеки ООН має якнайшвидше добитися припинення вогню на Близькому Сході, та висловили готовність співпрацювати з усіма членами Ради Безпеки задля досягнення цієї мети (Schwar, H. 2004, p. 301).

Американські дипломати в ООН підтримували припинення вогню, та були проти відведення ізраїльських військ на позиції, які ті займали до початку війни. У Вашингтоні вважали, що ізраїльські війська можуть залишити захоплені території тільки після припинення блокади Тиранської протоки (Oren, M. 2002, p.199–200,235; Quandt, W. 2001, p. 43; Schwar, H. 2004, p. 325–326).

6 червня 1967 р. Рада Безпеки одноголосно прийняла резолюцію № 233, в якій висловила «занепокоєння початком воєнних дій та загрозовою ситуацією на Близькому Сході» й закликала обидві сторони конфлікту негайно припинити вогонь (Department of State Bulletin. 1967a, p. 947–948). У Вашингтоні вважали, що бажання СРСР співпрацювати з США щодо резолюції про негайне і безумовне припинення вогню на Близькому Сході було ситуативним і не свідчило про довгострокові цілі СРСР у близькосхідному регіоні (Schwar, H. 2004, p. 403–405).

8 червня 1967 р. ізраїльські військово-повітряні сили атакували розвідувальний корабель військово-морських сил США «Ліберті», помилково сприйнявши його як корабель єгипетського флоту. США за допомогою «гарячої лінії» проінформували СРСР про цей інцидент і повідомили, що спрямують на місце події американські літаки. Вашингтон запевнив Москву, що єдина мета польотів американської авіації — розслідувати інцидент з американським кораблем (Schwar, H. 2004, p. 366–368).

США не брали участь у бойових діях на Близькому Сході й дотримувалися нейтралітету (Quandt, W. 2001, p. 42). Після початку «Шестиденної війни» США наклали ембарго на продаж зброї всім країнам Близького Сходу, включаючи Ізраїль (Schwar, H. 2004, p. 312–314, 382–383). Американське керівництво було заінтересоване в перемозі Ізраїлю (Oren, M. 2002, p. 234–235). При цьому США прагнули зберегти конструктивні відносини з арабськими країнами, не допустити втручання СРСР в арабсько-ізраїльську війну та уникнути прямої конфронтації з СРСР на Близькому Сході (Oren, M. 2002, p. 234–235; Quandt, W. 2001, p. 42).

США повідомили СРСР, що Ізраїль готовий припинити вогонь, якщо Єгипет і Сирія також будуть дотримуватися резолюції Ради Безпеки № 233 (Schwar, H. 2004, p. 369).

10 червня 1967 р. голова радянського уряду А. Косигін за допомогою «гарячої лінії» звернувся до президента Л. Джонсона з проханням переконати

Ізраїль негайно припинити воєнні дії проти Єгипту та Сирії. Радянський Союз завульовано погрожував застосувати силу в разі відмови Ізраїлю припинити бойові дії (Spiegel, S. 1985, p. 151; Schwar, H. 2004, p. 409).

Американські експерти вважали, що СРСР удався до подібних погроз лише для того, щоб застерегти Ізраїль від подальших наступальних дій (Schwar, H. 2004, p. 422). І все ж керівництво США вирішило вжити превентивних заходів. Президент Л. Джонсон віддав розпорядження направити Шостий американський флот до Східного Середземномор'я (Schwar, H. 2004, p. 410; Spiegel, S. 1985, p. 151).

Держсекретар Д. Раск порадив ізраїльському керівництву припинити воєнні дії проти сирійської армії. Ізраїль погодився (Schwar, H. 2004, p. 402, 407–408). Л. Джонсон повідомив радянське керівництво, що США переконали Ізраїль зупинити воєнні дії та закликав Кремль умовити Сирію також припинити вогонь (Schwar, H. 2004, p. 414).

США і СРСР за допомогою «гарячої лінії» й далі обговорювали ситуацію на сирійсько-ізраїльському фронті. СРСР стверджував, що ізраїльська армія наступає на сирійському фронті та просив США використати свої дипломатичні можливості для того, щоб переконати Ізраїль припинити воєнні дії. США наполягали, що ізраїльські війська вже припинили наступ на Дамаск, і пропонували СРСР переконати Сирію теж припинити воєнні дії. Зрештою, бойові дії на Близькому Сході припинилися. 10 червня 1967 р. завершилася третя арабсько-ізраїльська війна (Schwar, H. 2004, p. 415, 421–423).

Через «Шестиденну війну» погіршилися відносини США з арабськими країнами. Після початку війни президент Єгипту А. Насер звинуватив США в наданні допомоги Ізраїлю. Більшість арабських країн розірвали дипломатичні відносини з США, а Кувейт та Ірак припинили постачати нафту до США (Spiegel, S. 1985, p. 152). Ізраїль перетворився на основного регіонального союзника США.

У Вашингтоні вважали, що перемога Ізраїлю створила передумови для подальших мирних переговорів (Atherton, A. 1985, p. 691). Врегулювання арабсько-ізраїльського конфлікту стало невід'ємною частиною американської близькосхідної політики (Spiegel, S. 1985, p. 119).

19 червня 1967 р. президент США Л. Джонсон заявив, що близькосхідне врегулювання має базуватися на п'ятьох принципах: 1) право на існування має кожна держава на Близькому Сході; 2) співпраця між арабськими країнами та Ізраїлем задля справедливого вирішення проблеми палестинських біженців; 3) забезпечення права на вільне мореплавство Суецьким каналом та Тиранською протокою для кораблів усіх країн; 4) припинення гонки оз-

броєнь на Близькому Сході; 5) повага до політичної незалежності й територіальної цілісності всіх держав Близького Сходу (Lukacs, Y. 1992, p. 54–55).

«Виведення ізраїльських військ з захоплених територій є важливим елементом близькосхідного врегулювання», — зазначалось у прес-релізі Держдепартаменту від 12 липня 1967 р. (Schwar, H. 2004, p. 638). США були проти, щоб Ізраїль назавжди привласнив території, захоплені під час «Шестиденної війни». Але США не поспішали змушувати Ізраїль покидати захоплені території без попередніх поступок арабських країн. У Вашингтоні вважали, що Ізраїлю варто покинути ці території лише після укладання мирної угоди з арабськими країнами (Oren, M. 2002, p. 234–235; Spiegel, S. 1985, p. 154).

Наприкінці червня 1967 р. американські високопосадовці обговорили з радянськими колегами близькосхідне врегулювання. США запропонували СРСР разом утриматися від постачання зброї близькосхідним країнам для того, щоб запобігти новим арабсько-ізраїльським війнам (Schwar, H. 2004, p. 556, 560–564; Department of State Bulletin. 1967b, p. 35–38). Представникам обох наддержав не вдалося досягти остаточного консенсусу з близькосхідного врегулювання (Spiegel, S. 1985, p. 155).

Отже, в адміністрації Л. Джонсона існували розбіжності щодо близькосхідної політики. Білий дім був налаштований підтримувати Ізраїль, а Держдепартамент попереджав, що одностороння підтримка Ізраїлю може погіршити відносини з арабськими країнами і створити передумови для зміцнення позицій СРСР у близькосхідному регіоні. США прагнули зберегти воєнний баланс сил і забезпечити стабільність на Близькому Сході. Напередодні «Шестиденної війни» США закликали арабські країни й Ізраїль утриматися від силового варіанту розв'язання ситуації, застерігали Ізраїль від початку війни проти арабських країн, намагалися дипломатичними методами вирішити близькосхідну кризу та демонстрували готовність співпрацювати з СРСР заради недопущення нової війни на Близькому Сході. Ізраїль прагнув заручитися підтримкою США перед завданням превентивного воєнного удару. Під час «Шестиденної війни» Вашингтон підтримував постійний діалог з Москвою для того, щоб уникнути конфронтації між наддержавами та не допустити прямого втручання СРСР у події на Близькому Сході. Після «Шестиденної війни» США почали більше уваги приділяти близькосхідному мирному процесу. У Вашингтоні вважали, що Ізраїль повинен покинути захоплені арабські території лише після підписання мирних угод з арабськими країнами.

Atherton, A. 1985. The Soviet Role in the Middle East: An American View. *Middle East Journal*. № 39 (4). P. 688–715.

- Bustami, Z. 1990. The Kennedy/Johnson Administrations and the Palestinians. *Arab Studies Quarterly*. № 12 (1/2). P. 101–120.
- Department of State Bulletin*. 1967a. Vol. 56. № 1461. June 26.
- Department of State Bulletin*. 1967b. Vol. 57. № 1463. July 10.
- Laqueur, W. & Rubin, B. eds. 1984. *The Israel-Arab Reader: a documentary history of the Middle East conflict*. N.Y.: Penguin books.
- Lazarowitz, A. 2008. Different Approaches to a Regional Search for Balance: The Johnson Administration, the State Department, and the Middle East, 1964–1967. *Diplomatic History*. № 32 (1). P. 25–54.
- Little, D. 1993. The Making of a Special Relationship: The United States and Israel, 1957–1968. *International Journal of Middle East Studies*. № 25 (4). P. 563–585.
- Lukacs, Y. ed. 1992. *The Israeli-Palestinian Conflict. A Documentary Record, 1967–1990*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Oren, M. 2002. *Six Days of War: June 1967 and the Making of the Modern Middle East*. Oxford: Oxford University Press.
- Public Papers of the Presidents of the United States: Lyndon B. Johnson, 1967*. 1968. Book I: January 1 to June 30, 1967. Washington: U.S. Government Printing Office.
- Quandt, W. 2001. *Peace Process: American Diplomacy and the Arab-Israeli Conflict Since 1967*. 3rd ed. Washington: Brookings Institution Press.
- Schwar, H. D. & Keefer, E. C., eds. 2004. *Foreign Relations of the United States, 1964–1968. Vol. XIX: Arab-Israeli Crisis and War, 1967*. Washington: Government Printing Office.
- Spiegel, S. 1985. *The Other Arab-Israeli Conflict: Making America's Middle East Policy, from Truman to Reagan*. Chicago: University of Chicago Press.

УДК 001.32(477)«198»(045)НТУУ«КПімені І.Сікорського»

DOI: 10.20535/2307-5244.46.2018.136745

A. O. Lykholat

*Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

A. Lykholat

*National Technical University of Ukraine
«Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»*

**КАДРОВО-НАУКОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ
АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ У 1980-Х РР.**

***Human Resources and Scientific Potential
of the Academy of Science of Ukraine in the 1980^s***

У статті досліджується кадрова політика в системі Академії наук України у 1980-х рр. та кадрово-науковий потенціал на прикладі інституті фізико-математичного й природничого спрямування.